SPRAVODAJCA

Asociácie slovenských geomorfológov pri SAV

SPRÁVA O ČINNOSTI

ASOCIÁCIE SLOVENSKÝCH GEOMORFOLÓGOV PRI SAV ZA ROK 2014

Rok 2014 bol pre Asociáciu slovenských geomorfológov pri SAV rokom ďalšej výročnej vedeckej konferencie, ktorá sa koná každé dva roky. Jej ôsmy ročník sa uskutočnil pod názvom *Geomorfológia a environmentálne výzvy* v dňoch 6. – 8. októbra v Snine. Informácie o podujatí nájdete v osobitnej správe.

Pri príležitosti tejto konferencie navštívil Slovensko aj prof. Leszek Starkel z Poľskej akadémie vied. Naša asociácia sa podieľala na zorganizovaní jeho prednášky o recentnej morfogenéze Himalájí.

Po dvoch rokoch smerovali kroky českých geomorfológov a spolu s nimi aj kolegov z okolitých krajín, opäť do západného kúta Českej republiky. Tradičná konferencia Českej asociace geomorfologů *Stav geomorfologických výzkumů v roce 2014* sa konala v dňoch 23. – 25. apríla v príjemnom prostredí kúpeľného mesta Teplice. Slovensko bolo zastúpené piatimi geomorfológmi. Viacerí členovia asociácie sa zúčastnili aj na regionálnej konferencii IGU v Krakove (18. – 28. augusta), ako aj na ďalších významných medzinárodných podujatiach.

V roku 2014 pokračovalo vydávanie časopisu *Geomorphologia Slovaca et Bohemica*, ktorého druhé číslo práve držíte v rukách. Prvé číslo vyšlo tentoraz ako monografia (M. Frandofer, M. Lehotský: Morfologicko-sedimentová diferenciácia horského vodného toku a jeho odozva na povodňové udalosti). Povzbudzujeme členov asociácie, aby publikovaním vlastným prác, ako aj pozvaním svojich zahraničných kolegov, prispeli k zvyšovaniu kvality a reprezentatívnosti nášho časopisu. Jeho internetové vydanie a všetky ďalšie potrebné informácie nájdete na adrese http://www.asg.sav.sk/gfsb/home/index.php.

Finančná situácia asociácie bola v roku 2014 nasledovná. K 1. januáru 2014 predstavoval majetok Asociácie slovenských geomorfológov pri SAV súhrnne 2529,94 EUR, k 31. decembru 2014 to bolo 1656,- EUR. Prehľad celkovej bilancie, aj v porovnaní s predošlými rokmi, poskytuje nasledovná tabuľka:

V roku 2014 sme mali príjmy najmä z vloženého na konferenciu v Snine, okrem toho aj z členských príspevkov a z úrokov v banke. Naša činnosť bola podporená taktiež prostredníctvom spolupráce s Geografickým ústavom, ktorý dostal na projekt spoločných akcií s ASG pri SAV príspevok od SAV v celkovej výške 300 EUR. Z toho 150 EUR bolo použitých na podporu 8. vedeckej konferencie ASG pri SAV (vydanie zborníka) a ďalších 150 EUR na nákup materiálu pre redakciu časopisu *Geomorphologia Slovaca et Bohemica*. Tieto výdavky prebehli v rámci účtovníctva Geografického

Majetok	2011	2012	2013	2014
pokladňa	195,18	286,31	603,03	665,97
banka	744,01	1937,68	1926,91	990,03
spolu	**939,19**	**2223,99**	**2529,94**	**1656**

Príjmy	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
členské	400	270	220	160
konferencia	0	1510	7580	1540
iné	47,69	307,13	79,29	0,19
Spolu	**447,69**	**2087,13**	**7879,29**	**1700,19**

Výdavky	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
materiál	322,59	172,27	92,33	478,22
služby	417,48	620,06	7471,01	2047,81
iné	0,07	10	10	48,1
spolu	**740,14**	**802,33**	**7573,34**	**574,13**

Rozdiel	**-292,45**	**1284,8**	**305,95**	**-873,94**

Tab. 1 Prehľad finančnej situácie ASG pri

Obr. 1 Súčasťou programu konferencie *Stav geomorfologických výzkumů v roce 2014* bola aj celodenná exkurzia zameraná najmä na prírodné hazardy na území vulkanického Českého středohoří (na obr. bazaltový lom Radobýl; foto J. Novotný)

ústavu SAV, v našej bilancii sa teda neobjavujú.

Spomedzi výdavkov predstavuje najvyššiu položku financovanie nákladov na konferenciu – 2361,12 EUR, v čom je zahrnutý prenájom priestorov, občerstvenie, exkurzný autobus, slávnostná recepcia, výroba konferenčných materiálov a režijné náklady organizátorov. Vydávanie časopisu nás v roku 2014 stálo 78,36 EUR, táto suma bola použitá na jeho zviazanie. Zvyšné výdavky išli na réžiu asociácie – 134,65 EUR a zahŕňajú najmä bankové poplatky a poštovné.

Na záver pripomíname, že podrobné informácie o plánovaných ako aj o uskutočnených akciách nájdete na našej internetovej stránke: www.asg.sav.sk.

Ján Novotný

GEOMORFOLÓGIA A ENVIRONMENTÁLNE VÝZVY 8. VEDECKÁ KONFERENCIA ASG PRI SAV

Po dvoch rokoch (Ružomberok, 10. - 12. september 2012) sa opäť stretli slovenskí geomorfológovia, spolu s kolegami z okolitých krajín na vedeckej konferencii ASG pri SAV. V poradí ôsmy ročník tejto medzinárodnej konferencie sa konal pod názvom *Geomorfológia a environmentálne výzvy* v lokalite Sninské rybníky neďaleko východoslovenského mesta Snina, v dňoch 6. – 8. októbra 2014. Podujatie organizačne zabezpečovala naša asociácia v spolupráci s Geografickým ústavom SAV. Na príprave exkurzie sa podieľali aj pracovníci Ústavu geografie z Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

Málo navštevované miesto konania konferencie prilákalo relatívne vysoký počet záujemcov zo zahraničia a účasť na konferencii sa v porovnaní s predošlým ročníkom zvýšila. Podujatie malo celkovo 36 účastníkov z troch krajín – Slovensko (14), Poľsko (14) a Česká republika (8).

Program konferencie bol rozdelený do troch dní. Pondelok (6. 10.) bol venovaný príchodu a registrácii hostí. Konferenciu v utorok (7. 10.) oficiálne otvorili (**Obr. 1**) svojimi príhovormi predseda Asociácie slovenských geomorfológov pri SAV RNDr. Milan Lehotský, CSc. a riaditeľ Ústavu geografie UPJŠ v Košiciach prof. Mgr. Jaroslav Hofierka, PhD. Nasledovala pozvaná prednáška prof. Leszeka Starkela na tému kvartérnej transformácie reliéfu poľských Karpát.

Program konferencie bol rozdelený do piatich blokov, štyri boli venované ústnym prezentáciám a piaty prezentáciám posterov. Celkovo odznelo 29 prednášok a bolo predstavených päť posterov.

Tematicky najviac rezonovala oblasť fluviálnej geomorfológie. Príspevky boli zamerané na vplyv človeka na transformáciu fluviálnych systémov väčších riek (Szmańda et al., Gębica, Gorajska, Novotný a Cebecauerová), morfológiu korýt a transport hrubozrnných sedimentov pri tokoch s vyšším gradientom (Kidová a Lehotský, Galia a Šilhán, Přibyla a Galia, Kowalski, Woskowicz-Ślęzak), na laterálnu eróziu a dynamiku korýt pri povodniach (Škarpich et al., Sládek a Rusnák), problematiku vodných nádrží (Kędra et al., Kubinský et al.) alebo vplyv morfologických zmien koryta na ripariálnu vegetáciu (Škarpich et al.).

Významné miesto mali aj príspevky venované geomorfologickému výskumu krasových území, zamerané na charakter a genézu povrchových foriem (Bella et al., Petrvalská a Telbisz), datovanie vzniku jaskynných priestorov (Bella et al.), ako aj na využitie moderných technológií laserového skenovania pri

Obr. 1 Otvorenie konferencie, príhovor M. Lehotského (foto M. Rusnák)

Obr. 2 Účastníci konferencie počas exkurzie na hrade Brekov (foto M. Rusnák)

mapovaní povrchu krasových planín i podzemných priestorov (Gallay et al., Kaňuk et al.).

Problematika svahových procesov bola zastúpená príspevkami zameranými na výskum hlboko založených svahových deformácií (Lenart et al., Smolková et al.), mapovanie a monitoring zosuvov (Łajczak et al., Marek a Balek) alebo odozvu svahových procesov na extrémne zrážkové udalosti (Chrobak a Pietras).

V rámci štúdia eróznych procesov odzneli príspevky zamerané na mrazové zvetrávanie a eróziu brehov (Augustowski a Kukulak, Kukulak a Augustowski) a na eróziu pôdy a výmoľovú eróziu (Święchowicz, Burian et al.).

Obr. 3 Prezentácia M. Rusnáka venovaná problematike holocénneho vývoja nivy rieky Ondava (foto J. Sládek)

Obr. 4 Demonštrácia zberu údajov pomocou UAV na brehu avulzného koryta rieky Ondava (foto J. Sládek)

Obr. 5 Účastníci konferencie na námestí v Bardejove (foto M. Rusnák)

Ďalšie príspevky boli venované palynologickým metódam (Jankovská, Lisá et al.), metódam kozmogénneho datovania sedimentov (Holec a Braucher), problematike pleistocénneho vývoja reliéfu (Medveďová et al., Rdzany) alebo využitiu nástrojov GIS pri morfoštruktúrnej analýze reliéfu (Šašak a Gallay).

Na stredu (8. 10.) bola pre účastníkov konferencie pripravená celodenná exkurzia. Prvá zastávka na hrade Brekov (**Obr. 2**) bola zameraná na všeobecnú geomorfologickú a geologickú charakteristiku územia južnej časti Nízkych Beskýd a Vihorlatských vrchov. Na ďalších lokalitách prezentovali pracovníci Geografického ústavu SAV výsledky výskumu morfológie fluviálnych systémov riek Ondava a Topľa (**Obr. 3, Obr. 4**). Exkurzia bola zakončená prehliadkou historického jadra mesta Bardejov (**Obr. 5**).

Ján Novotný

PROF. LESZEK STARKEL - NOSITEĽ GOLD FOUNDER'S MEDAL NA PÔDE GEOGRAFICKÉHO ÚSTAVU SAV

Dňa 10. októbra 2014 sme na pôde Geografického ústavu SAV privítali vzácneho hosťa Prof. dr hab. Leszka Starkela z Poľskej akadémie vied. Na Slovensko pricestoval v rámci medziakademickej výmeny a pred návštevou Bratislavy sa zúčastnil na medzinárodnej vedeckej konferencii organizovanej Asociáciáciou slovenských geomorfológov pri SAV a Geografickým ústavom SAV, ktorá sa konala 6. – 8. októbra 2014 v Snine.

Prof. dr hab. Leszek Starkel (nar. 8. septembra 1931) je jedným z najvýznamnejších svetových geomorfológov a paleohydrológov zaoberajúcich sa výskumom holocénu. Je nositeľom množstva ocenení a čestným členom viacerých medzinárodných i národných vedeckých spoločností. Spomedzi všetkých vyznamenaní vyniká najmä Gold Founder's Medal, ktorá mu bola v roku 2004 udelená Kráľovskou geografickou spoločnosťou (Royal Geographical Society), pod patronátom britskej kráľovnej Alžbety II. Celá jeho, dnes už viac ako 60-ročná, vedecká kariéra je spojená s Oddelením geoenvironmentálneho výskumu (predtým Oddelenie geomorfológie a hydrológie pohorí) v Krakove ako súčasti Ústavu geografie a priestorovej organizácie Poľskej akadémie vied, na čele ktorého pôsobil ako riaditeľ viac ako tridsať rokov. Viedol mnohé medzinárodné projekty a v rámci nich zorganizoval viaceré zahraničné expedície (okrem iného do Indie a Mongolska). Aktívne sa podieľal na činnosti mnohých medzinárodných vedeckých organizácií (Karpatobalkánska geomorfologická komisia, Medzinárodná únia pre výskum kvartéru – INQUA a iné).

Prof. Leszek Starkel počas prednášky na pôde Geografického ústavu SAV

Počas svojej návštevy predniesol Prof. Leszek Starkel v knižnici Geografického ústavu SAV prednášku na tému The role of extreme precipitation events on the relief evolution (the Carpathians Mts. and the Himalayas Mts. case studies), v ktorej prezentoval metódy a výsledky výskumu odozvy riečnych korýt, zosunov a blokovo-bahenných prúdov na extrémne zrážkové udalosti. Prednáška prof. Starkela ako svetovo uznávaného odborníka nám poskytla možnosti komplexného chápania uvedenej problematiky a súčasne nám poskytla návody na formulovanie nových cieľov takto zameraného geomorfologického výskumu. Okrem odborných poznatkov náš cenný hosť zaujal poslucháčov aj zmyslom pre humor a životným optimizmom, ktorý mu môžu závidieť mnohí mladší kolegovia.

Text a foto: Milan Lehotský, Ján Novotný